

Nemzetközi ex libris kiállítás a „KBK 60” alkalmából

Vasné dr. Tóth Kornélia

Idén, 2019-ben ünnepli a Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület (KBK) fennállásának 60. évfordulóját.

Éz alkalomból „KBK 60” címen nemzetközi pályázatot írt ki, mely megjelent a *Kisgrafika* folyóirat 2018/2. számában, ilyen szövegezéssel:

2019-ben ünnepli a magyar ex libris egyesület (mai nevén Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület) megalakulásának 60. évfordulóját. Ezt az évfordulót egy nemzetközi ex libris kiállítással szeretnének emlékeztetni. A kiállítási pályázaton részt vehet minden művész a világ bármely országából. A hagyományos grafikai technikák (magas-, mély- és síknyomású eljárások) mellett a számítógépes grafikák is elfogadottak. Fotó, egyedi rajz, fénymásolat nem elfogadható. Az ex libris mérete nem lehet nagyobb 17 cm-nél, a papírméret pedig A4-es (29,7 × 21 cm-es) formátumnál. A témaválasztás kötetlen. Az ex librisnek valóságos személy nevét kell tartalmaznia. In memoriam lap is elfogadott. Minden grafikai lapnak kötelezően kell tartalmaznia a KBK–60 feliratot. Egy személy 3 különböző ex librisrel pályázhat [...].

A kiírt pályázatra nemzetközi szinten nagy érdeklődés mutatkozott, 26 országból 103 művész (és 47 egyetemi hallgató, diák) 257 művel

A megnyitó alatt

Megnyitó. Balról jobbra: Szunyoghy András, Vén Zoltán, Takács István

nevezett. A beküldött anyag nagy része európai országból érkezett (Ausztria, Belgium, Bulgária, Bosznia-Hercegovina, Fehéroroszország, Franciaország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Németország, Norvégia, Olaszország, Oroszország, Románia, Svédország, Szerbia, Szlovénia, Ukrajna), emellett az eurázsiai Törökországból, Ázsiából (India, Japán) és Amerikából (Argentína, Brazília, Kanada, Mexikó) is küldtek grafikákat. A külföldi országok közül kiemelkedik Törökország, ahonnan 20 művész és 47 diák indult, majd Argentína és Ukrajna következik, 9-9 művész alkotásával. Romániából és Szerbiából 6-6, Lengyelországból 5 alkotó pályázott. Négy-négy művész küldte be munkáját Japánból, Olaszországból, 3-3 alkotó pályázott Fehéroroszországból és Oroszországból. Németországból két művész, a többi országból 1-1 alkotó indult.

A szereplő grafikusok közül kiemelek néhányat, az országok betűrendjében haladva (részletes áttekintés, az összes ország és név felsorolásával a KBK–60 pályázathoz és kiállításához kapcsolódó katalógusban szerepel).

Argentínából Marcelo Kopp és Mauricio Schvarzman, Belgiumból Martin R. Baeyens, Bosznia-Hercegovinából Husein Slijo, Brazília-

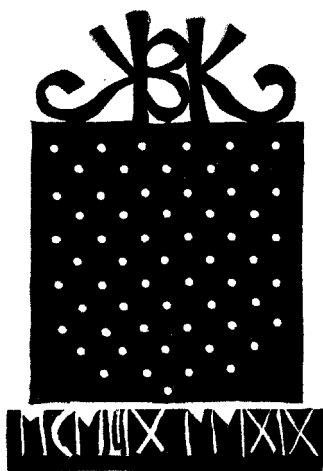
Kiállítótér

ból Jussara Pires, Bulgáriából Snezhina Bisserova, Fehéroroszországból Vlagyiszlav Kvartalnij és Igor Szidorenko, Franciaországból Frédéric Kuhlmann pályáztak. Indiából Arvind Shama, Japánból Motoko Suenaga és Sano Takao nevét említem. Lengyelországból kiemelhető Rajmund Aszkowski, Marcin Cziomer, Paweł Deleka és Paweł Stańczyk. Mexikóból Emilio Carrasco Gutiérrez, Németországból Ella Gerschavovich és Andreas Raub pályáztak. Norvégiából egy személy, Torill Elisabeth Larsen küldött be pályaművet. Olaszországból Marianna Antonacci, Marino Grassi, Marcela Miranda nevét emelem ki, Oroszországból Anasztaszija Lunkevics és Jaroslav Makarov grafikusokat. Romániából a magyar származású Balajti Károly mellett töb-

bek között Alexandru Jakabházi és Ovidiu Petka indultak a pályázaton. Szerbiából például Balla Magdolna, Boros György és Ivana Vidić neveztek. A szlovéniai Salamon Árpád neve hazánkban is jól ismert. Törökországból a sok pályázó közül néhány példa: Ertan Aktas, Yağmur Büşra Bayrak, Mustafa Bayram, Nurten Erdoğan, Doç. Musa Kóksal, Birsen Limon, Doç. Prof. Alí Atif Polat, Harun Hílmí Polat, Doç. Prof. Hikmet Şahin, Sena Sengir, Gözde Yildiz és Fedail Yilmaz. Végül Ukrajnából Leontyij Hrinjuk és Valentyin Saliha nevét emelem ki.

Hazánkat tizenheten képviselték, köztük Bakacsi Lajos, Bálint Ferenc, Bugyi István József, Czako Petra, Havasi Tamás, Kelemen Dénes Lehel, Kerékgyártó László, Kőhegyi Gyula, Le Cintia Lan, Molnár Icsu István, Oláh Csenge, Óri János, Palásti Erzsébet, Réti András, Ürmös Péter, Varga Edit és Vén Zoltán.

A benyújtott művek technikáját tekintve is nagy a változatosság, a magasnyomású lapok, a fametszet (X1, X2) és a linómetszet (X3) mellett szép számban szerepelnek mélynyomású, rézkarc (C3), hidegtű (C4), aquatinta (C5) alkotások is. Emellett arányaiban jelentős a modern számítógépes grafika, különösen a török művek esetén. A digitális kor képisége-képpalkotása és a hagyományos sokszorosító grafikai módszerekkel történő képpalkotás tehát jól megfér egymás mellett, érthető módon, hisz több alkotó már a digitális kor szülötte. A képanyag a hagyományos és

Salamon Árpád (SLO)
linómetszete, X3 (2018),
102 × 70 mm

Bugyi István József
linómetszete, X3 (2019),
140 × 65 mm

Balla Magdolna (SRB)
linómetszete, X3 (2019),
135 × 80 mm

Delekta, Paweł (POL) grafikája (2018),
110 × 110 mm

a digitális technikát egymás mellett, nem egymást kizárva mutatja be, mindegyik értéként jelenik meg, alkalmazkodva a mai kor kihívásaihoz.

A műveket összeköti a kötelezően előírt „KBK 60” felirat, és hogy zömmel a közelmúltban, 2018–2019-ben készültek, de van néhány év nélküli és 2017-es is. A grafikusok közt jelentős számban képviselteti magát a férfiak mellett a női nem.

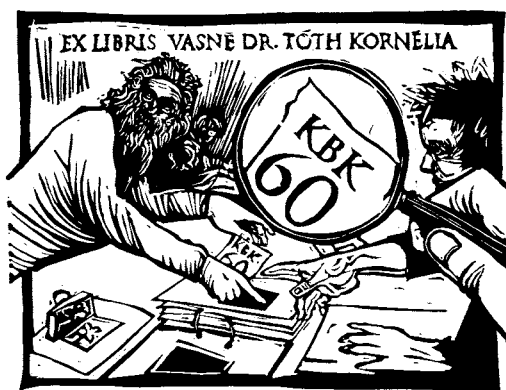
Az alkotásoknak nem volt kötött tematikája, így a művek téma- és formavilága nagyon változatos, az absztrakttól a figurális ábrázolásokig, a betűgrafikáktól az egész történetet elbeszélő alkotásokig. Általánosságban megállapítható, hogy a kompozícióban kevés alkotás esetén figyelhető meg közvetlenül a 60-as számra, a Kisgrafika Barátok Köre egyesületi életére, a magyar viszonyokra való reflektálás, ez főként a magyar grafikusok alkotásain jellemző. A külföldiek közül ritka kivétel a francia Frédéric Kuhlmann tipografikus ex librise Ürmös Péter nevére, a török Emine Özdemir alkotása a szegedi dómmal, az ukrán Valentyin Saliha ex librise a Magyar Nemzeti Múzeum számára.

A magyar alkotók közül Molnár Icsu István faszzerű ábráján hangsúlyozódik az eltelt hat évtized (a lomb, a hat különféle struktúrájú levél egy-egy évtizedet szimbolizál) és a KBK-alapítás

Gutiérrez, Emilio Carrasco (MEX) linómetszete,
X3 (2018), 160 × 135 mm

éve, 1959 is. Bakacsi Lajos in memoriam lapja a szegedi Rácz Mária gyűjtő nevére a KBK három ismert, mára már elhalálozott ex libris gyűjtőjének állít emléket: Katona Gábornak (1906–1998), Lippóczy Miklósnak (1913–2004) és Kovács Józsefnek (1915–1996). Havasi Tamás linómetszete Vasné dr. Tóth Kornélia számára az ex libris gyűjtők taborát, a cserefolyamatot mutatja be, a gyűjtők asztalánál zajló tevékenységet kombinálva Michelangelo: *Ádám teremtése* című képével. A nagyító (látóterében a „KBK 60”-nal) játékos-ságot visz a képbe. Lapok hullanak a földön fek-

Havasi Tamás linómetszete, X3 (2018),
103 × 135 mm

vő kürtre Ürmös Péter rézkarc-akvatinta lapján, egyiken kiolvasható a „KBK 60” felirat. Az egyesület egykori elnökének, König Róbertnek állít emléket tüzes paripával Palásti Erzsébet elektrografikája. Kerékgyártó László számítógépes betűgrafikája, középpontjában a „KBK 60” felirattal, a KBK egykori és jelenlegi tagjainak név szerinti felsorolásával reflektál a 60 évre. Kőhegyi Gyula alkotása szaldúcmetset technikával készült, a kétosztatú, két dúcról metszett grafikában kiemelt helyet kap a „KBK 60” felirat (nyomdagépet imitáló vörös táblácskában), melyet a fekete-vörös szíkontraszt tesz még hangsúlyosabbá. A szlovéniai Salamon Árpád „ajándéksomagot” nyújtott át a KBK 60-ra, a KBK betűi ezúttal masniként funkcionálnak. Oláh Csenge és Varga Edit alkotásán fő szerepet kapnak a könyvek, Bajlajti Károly pedig egyik ex librisén megalkotta a KBK 60. születésnapi könyvét.

Ábrájában nem utal az évfordulóra Bálint Ferenc rézkarc-aquatinta alkotása, mely Sárkányölő Szent György alakját idézi, a grafika a szegedi Sárszegi György nevére szól. Réti András groteszk, szürreális víziót mutat be, hasonlóan Vén Zoltán műve, mely Van Gogh holland festő *Női portré* című művének továbbgondolása, az ex librisen látható nő kezében borítékot tart, levágott füllel, mely a festő öncsonkítására utal. Bugyi István linómetszetű ex librise Berze Imre székely szobrász számára készült. Az alkotás a szobrászat tényének egy általánosabban vett megfogalmazása: a szobrász üti a követ, amelyből már körvonalazódik egy női alak. A sűrű vonalháló és egyéb képépítő elemek általánosan is jellemzik a grafikus munkáit.

A külföldi grafikák közül kiemelem a fehér-oroszországi Igor Szidorenko rézkarcát vitorláshajóval, női kalózzal, a lengyel Paweł Deleka fogaskerekkel működő gépezetét, melyben képletesen a sokféle pénz nem forgatja a világot. A német Andreas Raub alkotása a manierizmus művészetét, az olasz Giuseppe Arcimboldo (1527–1593) stílusát idézi, akinek híres arcképei növényekből, gyümölcsökből, állatokból tevődnek össze. Ezzel egyfajta szürreális világot teremt. Ella Gerschanovich a prágai 37. FISAE kongresszusra (2018) utalóan a német nyelven alkotó cseh születésű író, F. Kafka portréját emelte be a kompozícióba.

Több grafika állatmotívumokat állít középpontba, erre példa az oroszlán Marianna Antonacci, a kakas Marino Grassi, a hal Marcela

Stańczyk, Paweł (POL) linómetszete, X3 (2019), 155 × 130 mm

Miranda, az egér Fedail Yilmaz, a szarvas Torill Elisabeth Larsen alkotásán. A japán Moto-ko Suenaga rézkarc ex librisén a Japánban nagy kultusznak örvendő macska épül be a körkörös vonalokból álló kompozícióba. Gabriel García Márquez Nobel-díjas kolumbiai írónak is emléket állít egy grafika kakassal, az ukrán Leontyij Hrinjuk alkotása.

Emellett a grafikákon fellelhetők még épület-ábrázolások, nőalakok, anya gyermekével, mozgó harisnyás lábak, repülő toll stb. A humor, a tánc, a vígasság éppúgy megjelenik a lapokon, mint a drámaiság, az előbbire kiemelkedő példa az argentin Mauricio Schwarzman, utóbbira a török Hikmet Şahin alkotása.

A nemzetközi kiterjedésű pályázati anyag mellett, hogy méltó emléket állít a 60 éves KBK-nak, egyúttal sajátos körképet ad a mai kor, napjaink ex libris művészetéről, céljairól, törekvéseiről. A változatos technikával megalkotott művek tanúbizonyságai a 21. század grafikai törekvéseinek és esztétikai szemléletünk újrafogalmazásának.

A pályázati anyag második részében szereplő archív nyomatok pedig a hazai gyűjtők anyagán keresztül az elmúlt évtizedek magyar kisgrafikaéletet reprezentálják.

A 2019. október 8-án a Kőrösi Csoma Sándor Kőbányai Kulturális Központ Kőrösi Galériájá-

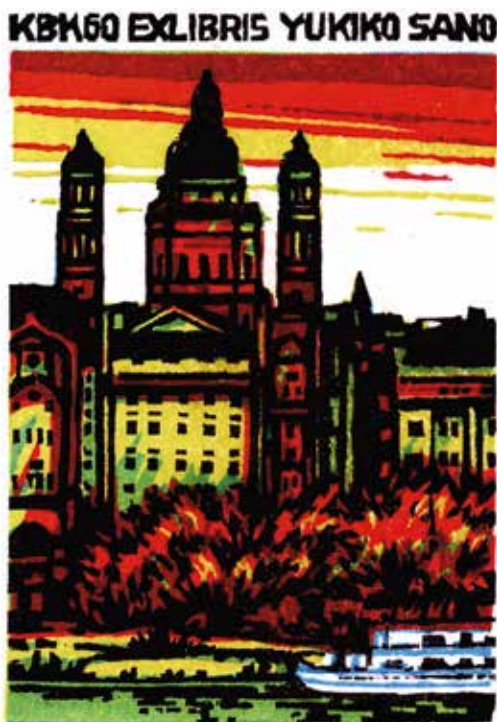
Gerschonovich, Ella (GER) számítógépes grafikája, CGD (2018), 65 × 76 mm

ban és a kőbányai könyvtárban megnyílt „KBK 60” kiállítás Ürmös Péter, Kerékgyártó László és Kőhegyi Gyula grafikusművészek előkészítő munkáját dicséri. A megnyitót Szunyoghy András, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja és Vén Zoltán, a KBK elnöke tartotta, a vendégeket Takács István galériavezető köszöntötte. A budapesti után a tárlat bemutatásra kerül majd Szegeden és Pápán is.

A kiállításon bemutatott művekből válogatás látható a pályázatra készült kétnyelvű katalógusban (*KBK-60. MMXIX, Hungary – Nemzetközi Ex libris és Kisgrafika Kiállítás / International Ex Libris and Small Graphic Exhibition*, Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület, Budapest, 2019, 48 p.), mely 2019 őszére jelent meg. A „KBK 60” felirattal ellátott grafikák (257) közül 110 alkotás szerepel a katalógus első felében, és 36 kép a gyűjtők által beadott anyagból. A kis kötet elé Vén Zoltán, a KBK elnöke írt köszöntőt, majd Ürmös Péter, a kiállítás kurátora összegzi a pályázat eredményét. A 48 oldalas kiállítási katalógus kivitelezése, címlapterve és nyomdai előkészítése Molnár Icsu István érdeme, emellett a szerkesztők: Antalné Tari Zsuzsanna, Ürmös Péter és a képválogatásban részt vevők (Kőhegyi Gyula, Ürmös Péter, Vas-

né dr. Tóth Kornélia, Vén Zoltán) munkáját dicséri. Nyomtatta és kötötte a Séd Nyomda Kft. Itt említeném meg az ugyancsak a „KBK 60” alkalmából kiadott és az országban Budapest, Szegeden, Debrecenben és Ajkán is bemutatásra kerülő *Múltunk neves ex libris gyűjtői* (szerző Vasné dr. Tóth Kornélia, kiad. Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület, 2019, 256 p.) c. kötetet, mely a múltban élt több mint 200 ex libris gyűjtőt mutatja be, lexikonszerűen. Különösen a műgyűjtők számára értékes forrásmunka!

A „KBK 60” nemzetközi kiállítás és a megjelentetett kiadványok méltán viszik hírét hazánkon túlra is az ex libris, a kisgrafika ügyét ma is ápoló Kisgrafika Barátok Körének! A tárlat 2019. október 22-éig volt megtekinthető.

Sano Takao (JPN) fametszete, X1 (2018), 95 × 65 mm